

28.6.2021

Pöytäkirjanote tarkas-
tamaton

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29 (Meritullinkatu 10)
00023 VALTIONEUVOSTO

§ 511

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta

HEL 2021-006504 T 03 00 00

VN/477/2021

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa seuraavan lausunnon opetus- ja kulttuuriministeriölle hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta:

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä esityksen tavoitetta vahvistaa yhteisöllisen opiskeluhuollon ennaltaehkäisevää työtä sekä edistää yksilökohtaisen opiskeluhuollon varhaisen tuen saatavuutta. Tasa-arvoisesti saatavilla oleva ja tasalaatuinen opiskeluhoito edistää oppijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee vakavampien ongelmien syntymistä. Hyvin toimivilla opiskeluhuollon palveluilla tuetaan oppijoiden lisäksi myös perheitä sekä koulujen ja oppilaitosten henkilöstön opetus-, ohjaus- ja kasvatustyötä.

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan hyvinvoinnin haasteita ennaltaehkäisevää yhteisöllistä opiskeluhoitoa on vahvistettava kouluissa ja oppilaitoksissa. Sama henkilöstömitoitus esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella tukee hyvinvointityön jatkumoa. Helsingin kaupunki kannattaa hallituksen esitysluonnoksessa esitettyä opiskeluhoillon kuraattorin kelpoisuusvaatimusta. Esityksen mukaisten henkilöstömitoitusten toteuttaminen edellyttää siirtymäajan lisäksi valtion palvelun järjestäjälle myöntämää riittävää, pysyvää rahoitusta jo ennen henkilöstömitoitusten voimaantuloa, jotta tarvittavat rekrytoinnit voidaan toteuttaa.

Kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisessä noudatettava henkilöstömitoitus

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginhallitus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

28.6.2021

Pöytäkirjanote tarkas-
tamaton

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi opiskelu-
huollon kuraattorin ja psykologin tehtävissä olevan henkilöstön sekä
oppilaiden ja opiskelijoiden välisestä sitovasta mitoituksesta eli eni-
mäismäärästä oppilaita ja opiskelijoita, joita voisi olla yhden kuraattorin
ja psykologin vastuulla. Ehdotuksen mukaan henkilöstömitoitus olisi yh-
tä suuri perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa: vähintään
yksi kuraattori 670:tä oppilasta tai opiskelijaa kohti ja yksi psykologi
780:tä oppilasta tai opiskelijaa kohti.

Helsingin kaupunki katsoo, että opiskeluhuollon tavoitteena on edistää
oppilaiden ja opiskelijoiden sekä koko koulu- tai opiskeluyhteisön ja -
ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja opis-
kelijoiden osallisuutta. Koko oppilaitosyhteisöä tukeva ehkäisevä yhtei-
söllinen työ on opiskeluhuollon ensisijainen toteuttamismuoto. Tavoit-
teena on myös turvata yksilökohtainen varhainen tuki kaikille sitä
tarvitseville.

Psykologin yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävät liittyvät muun
muassa opiskelijan oppimiseen, mielenterveyden edistämiseen ja tu-
kemiseen sekä psykologiseen arviointiin. Opiskeluhuollon kuraattori
tarjoaa ohjausta, neuvontaa ja tukea erityisesti perhetilanteeseen, vuo-
rovaikutukseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa.

Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja varhainen
tuki edellyttävät riittäviä ja toimivia opiskeluhuollon palveluja: niin psy-
kologi- ja kuraattoripalveluja kuin koulu- ja opiskeluterveydenhuollon
palveluja. Lapsen, nuoren ja perheen tarvitseman tuen tulee olla hel-
posti saatavilla arjen ympäristössä. Lapsen ja nuoren tuen tarve tulee
tunnistaa varhain ja tukea tulee järjestää nopeasti ja joustavasti. Sitova
ja riittävä mitoitus auttaa turvaamaan yksilökohtaiset opiskeluhoitopal-
velut, monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön sekä koulujen ja
oppilaitosten yhteisöllisen opiskeluhoitotyön. Helsingin kaupunki pitää
tärkeänä, että henkilöstömitoitus mahdollistaa psykologien ja kuraatto-
rien työparityöskentelyn. Oppilasmäärän lisäksi tulee henkilöstömitoi-
tuksessa huomioida myös toimipisteiden määrä.

Hyvin toimivilla opiskeluhuollon palveluilla tuetaan oppilaiden ja opis-
kelijoiden lisäksi perheitä sekä kouluilla työskentelevän henkilöstön kans-
sa tehtävää moniammatillista yhteistyötä. Lasten, nuorten ja perheiden
terveyden ja hyvinvoinnin kannalta on oleellista, että kunnan tai hyvin-
vointialueen muut perusterveydenhuollon palvelut ovat riittävät ja muo-
dostavat jatkumon kouluympäristössä annettavalle palvelulle.

Helsingissä esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella opiskelee
noin 87 000 oppijaa. Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja

28.6.2021

Pöytäkirjanote tarkas-
tamaton

toteuttaa yli 200 opiskeluhuollon ammattilaista. Enemmistöllä esi- ja perusopetuksessa toimivista kuraattoreista ja psykologeista työnantajana on Helsingin kaupunki, mutta osassa sopimuskouluja työntekijät eivät ole kaupungin palveluksessa. Toisella asteella kaupunki järjestää osittain myös yksityisten lukioiden ja kokonaan yksityisten ammatillisten oppilaitosten opiskeluhuollon.

Esityksen mukainen henkilömitoitus ei lisäisi merkittävästi esi- ja perusopetuksen opiskeluhuollon kuraattorien ja psykologien määrää Helsingissä. Tällä hetkellä esi- ja perusopetuksessa toimii 68 kuraattoria ja 72 psykologia jakautuneena suomenkielisiin ja ruotsinkielisiin palveluihin. Henkilöstömitoituksen mukaan psykologien määrä pysyisi ennallaan, mutta kuraattorien määrä lisääntyisi noin seitsemällä. Mikäli positiivisen diskriminaation rahoilla halutaan jatkossakin nostaa opiskelija- huollon resursseja yli mitoituksen sosioekonomisesti heikommilla alueilla, tarvitaan lisähenkilöstöä enemmän. Helsingin toisen asteen koulutuksessa esityksen mukainen henkilöstömitoitus tarkoittaisi noin 12,5 kuraattoria ja noin 11 psykologin lisäystä. Tällä hetkellä toisen asteen koulutuksessa toimii vakituisesti 38 kuraattoria ja 32 psykologia jakautuneena suomenkielisiin ja ruotsinkielisiin palveluihin. Opiskelu- huollon henkilöstömitoituksen toteuttaminen edellyttäisi Helsingissä noin 1,7 miljoonan euron lisäresurssia vuodessa nykytilanteeseen verrattuna. Lisäksi henkilöstömitoitus aiheuttaa kaupungille myös välillisiä kustannuksia esimerkiksi työnhajuksesta. Helsingin kaupunki huomauttaa, että valtion on varmistettava palvelun järjestäjälle riittävä, pysyvä rahoitus, jotta opiskelu- huollon henkilöstömitoitukset voidaan toteuttaa lain edellyttämällä tavalla.

Henkilöstömitoituksen parantaminen voi lisätä osaltaan opiskelu- huollon psykologin työtehtävän vetovoimaisuutta. Psykologit voivat sijoittua työelämässä monenlaisiin tehtäviin, myös muihin kuin julkisen sektorin sosiaali- ja terveydenhuollon tai kasvatuksen ja koulutuksen tehtäviin. Opiskelu- huollon psykologipalvelujen kysyntä on Helsingissä suurta, mikä on aiheuttanut nykyisellä mitoituksella viivettä palvelun saatavuudessa. Kuraattoreilla ja psykologeilla olisi oltava sama henkilöstömitoitus.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskelu- huoltoa tulisi toteuttaa ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskelu- huoltona. Varsinkin koronatilanteessa opiskelu- huoltotyössä on painottunut kasvavassa määrin yksilökohtainen työ. Sitova henkilöstömitoitus voi tukea opiskelu- huollon kuraattorien ja psykologien työn kohdentumista yhteisölliseen opiskelu- huoltotyöhön yhteistyössä henkilökunnan, oppijoiden sekä sidosryhmien kanssa. Yhteisöllisen opiskelu- huollon toimenpiteillä voidaan tukea koko oppilaitosyhteis-

28.6.2021

Pöytäkirjanote tarkas-
tamaton

sön hyvinvointia sekä puuttua oppijoiden ongelmiin jo varhaisessa vaiheessa, mikä vähentää yksilöllisen opiskeluhuollon korjaavien toimenpiteiden tarvetta.

Helsingin näkökulmasta on tärkeää huomioida myös ruotsinkielisen opiskeluhuollon järjestäminen. Ruotsinkieliset palvelut ovat Helsingissä olleet eriyttynä omaksi toiminnakseen. Tämä on mahdollistanut aidosti kaksikielisten opiskeluhuollon palvelujen järjestämisen. Haasteena kuitenkin on heikko ruotsinkielisten psykologipalvelujen saatavuus koko julkisella sektorilla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja yliopistojen sopimus psykologian maisterin tutkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikkojen lisäämisestä on Helsingin kaupungin mielestä tärkeä keino edistää psykologien saatavuutta työmarkkinoilla. Helsingin kaupungin katsoo, että myös psykologien koulutusohjelman sisällöissä olisi huomioitava vahvemmin kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä työ.

Kuraattorin kelpoisuutta koskeva säännös

Hallituksen esitysluonnoksessa täsmennetään kuraattorin kelpoisuutta koskevaa säännöstä. Voimassa olevassa lainsäädännössä kuraattorin kelpoisuus on väljä ja osin tulkinnanvarainen. Esityksen mukaan kuraattorina olisi kelpoinen toimimaan henkilö, joka on suorittanut sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä tarkoitetun ylemmän korkeakoulututkinnon tai 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun sosiaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon (sosionomi). Kuraattorin kelpoisuusvaatimusta täsmennettäisiin niin, että kelpoisuus olisi myös henkilöllä, jolla on tehtävään soveltuva, sosiaalialalle, kasvatustieteisiin tai käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto. Koulutukseen tulisi sisältyä tai koulutuksen lisäksi tulisi olla suoritettuna 60 opintopisteen laajuiset sosiaalityön korkeakouluopinnot yliopistosta tai ammattikorkeakoulusta.

Helsingin kaupunki kannattaa esitysluonnoksen mukaista kuraattorin kelpoisuutta. Helsingissä opiskeluhuollon kuraattoreina toimii sosionomeja (AMK ja YAMK), sosiaalityöntekijöitä ja sosiaalipsykologeja. Opiskelijahuollon kuraattorien riittävän monipuolinen kelpoisuus tukee rekrytointia sekä mahdollistaa hieman eri tavalla painottuneiden korkeakoulututkintojen tuottaman osaamisen hyödyntämisen oppilaitosten erilaisia tarpeita vastaavalla tavalla. Helsingin kaupungin mielestä esityksen mukainen kelpoisuusvaatimus varmistaa, että kuraattoreilla on riittävä osaaminen sosiaalialan työmenetelmistä, sosiaalihuollon lainsäädännöstä ja toimintaympäristöstä. Kuraattorin osaamisessa on olennaista konsultoiva tuki oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuollon ku-

28.6.2021

Pöytäkirjanote tarkas-
tamaton

raattoreiden laaja osaamisperusta tukee ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä työtä oppilaitoksissa.

Vaihtoehtona esitysluonnoksen kohdassa 5.1 esitetty kelpoisuusvaatimus, jonka mukaan opiskeluhuollon kuraattorin kelpoisuus rajattaisiin vain sosiaalityöntekijään ja sosionomiin, voisi vaikeuttaa etenkin kaupungin ruotsinkielisten kuraattoripalvelujen saatavuutta. Kuraattorin kelpoisuuden tiukka sääntely ei myöskään vastaa koulujen ja oppilaitosten erilaisiin tarpeisiin ja oppilaitoksissa työskentelyyn. Näillä perustein Helsingin kaupunki ei kannata vaihtoehtona esitettyä kelpoisuusvaatimusta. Esitysluonnoksen perusteluissa esitetty kuvaus kuraattorin työstä kouluissa ja oppilaitoksissa on oikea ja ajantasainen. Perusteluissa painotetaan kuraattorin yhteisöllistä, oppimisen ja hyvinvoinnin haasteita ennaltaehkäisevää työtä sekä konsultoivaa tukea. Perusteluissa todetaan, ettei kuraattorin ammattitaitoon tarvitse sisältyä palvelutarpeen arviointi tai muu sosiaalipalvelu eikä palvelutarpeen arviointi edes voisi kuulua kuraattorin tehtäviin. Valtakunnallista Sote-uudistusta koskevassa hallituksen esityksessä kuraattorin työn kuvauksessa painottui enemmän yksilötyö sekä tarvittaessa myös palvelutarpeen arviointi. Tämä olisi suunnannut kuraattorin työtehtäviä pois kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävästä työstä. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä, että esitysluonnoksessa nyt esitetty kuvaus kuraattorin työstä vakiintuu, jotta voidaan turvata tarvittavat resurssit koulujen ja oppilaitosten opiskeluhoitotyöhön.

Esitysluonnoksen mukaan kuraattoripalveluita koskeva henkilöstömitoitus tulisi voimaan 1.1.2022 alkaen ja psykologipalveluita koskeva henkilöstömitoitus 1.8.2023 alkaen. Helsingin kaupunki katsoo, että molempien henkilöstömitoitusten voimaantulossa tulisi noudattaa oppilaitosten lukuvuoden alkamisaikaa.

Siirtymäsäännös kuraattorin kelpoisuuden säilyttämisestä on Helsingin kaupungin mielestä joka tapauksessa tärkeä. Näin varmistetaan, että ne kuraattorit, jotka toimivat ennen ehdotetun lain voimaantuloa kelpoisuusvaatimukset täyttävänä kuraattoreina ovat myös esitetyn lain voimaantulon jälkeen edelleen kelpoisia kuraattorin tehtävään, vaikka kelpoisuusvaatimusta muutettaisiin.

Käsittely

Vastaehdotus:

Anna Vuorjoki: Lisätään kappaleen 10 kolmannen virkkeen jälkeen:

"Mikäli positiivisen diskriminaation rahoilla halutaan jatkossakin nostaa opiskelijahuollon resursseja yli mitoituksen sosioekonomisesti heikomilla alueilla, tarvitaan lisähenkilöstöä enemmän."

28.6.2021

Pöytäkirjanote tarkas-
tamaton

Kannattaja: Pia Pakarinen

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Anna Vuorjoen vastaehdo-
tuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 27.5.2021
- 2 Lausuntopyynnön liite, esityksen sisältö

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Opetus- ja kulttuuriministe-
riö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Pöytäkirjanote on lähetetty asianosaiselle 29.6.2021.

Kaupunginhallitus

Asta Vennelä
pöytäkirjanpitäjä